EXPUNERE DE MOTIVE

Respectarea hotărârilor judecătorești definitive reprezintă unul dintre principiile fundamentale ale statului de drept. Autoritatea justiției nu se poate limita la pronunțarea unor hotărâri judecătorești, ci presupune și existența unor mecanisme legale eficiente prin care acestea să fie puse în executare.

În practică, autoritățile administrației publice locale se confruntă frecvent cu situații în care persoanele sancționate contravențional nu achită amenzile aplicate, iar recuperarea acestora prin executare silită devine imposibilă din cauza lipsei bunurilor sau veniturilor urmăribile.

Există și situații în care persoanele sancționate își înstrăinează bunurile sau își organizează situația patrimonială astfel încât recuperarea creanțelor bugetare să devină extrem de dificilă.

În aceste condiții, potrivit legislației în vigoare, autoritățile competente pot solicita instanțelor judecătorești înlocuirea sancțiunii amenzii contravenționale cu obligația prestării unei activități în folosul comunității.

Cu toate acestea, în numeroase situații, nici hotărârile judecătorești definitive prin care se dispune prestarea unei activități în folosul comunității nu sunt executate, persoanele obligate refuzând să se prezinte sau să îndeplinească activitățile stabilite.

Actualul cadru legislativ permite, în anumite condiții, înlocuirea sancțiunii prestării unei activități în folosul comunității cu sancțiunea amenzii, generând astfel posibilitatea apariției unui cerc vicios: amenda nu este achitată, aceasta este înlocuită cu prestarea unei activități în folosul comunității, persoana refuză executarea obligației, iar sancțiunea poate fi transformată din nou în amendă, care, la rândul său, rămâne neachitată.

Persistența acestor situații poate conduce la noi demersuri administrative și judiciare, fără ca sancțiunea să fie executată efectiv.

În loc ca hotărârea judecătorească definitivă să reprezinte finalizarea unui litigiu și începutul executării obligației stabilite, aceasta poate deveni punctul de plecare al unor noi proceduri, repetate și lipsite de eficiență practică.

Dimensiunea problemei este reflectată și de datele statistice ale Consiliului Superior al Magistraturii. Potrivit rapoartelor privind starea justiției, în perioada 2023–2024 au fost înregistrate la nivel național 77.065 de cauze noi având ca obiect înlocuirea amenzii contravenționale cu prestarea unei activități în folosul comunității.

Acest volum semnificativ de cauze demonstrează că procedura de înlocuire a amenzilor contravenționale reprezintă o componentă importantă a activității instanțelor judecătorești, care presupune utilizarea unor resurse umane, materiale și financiare considerabile.

Problemele nu se limitează însă la volumul mare al dosarelor aflate pe rolul instanțelor.

Constatările Curții de Conturi a României demonstrează că există autorități ale administrației publice locale care nu mai inițiază sau nu duc la îndeplinire procedurile legale necesare pentru recuperarea amenzilor contravenționale și înlocuirea acestora cu prestarea unei activități în folosul comunității.

Un exemplu relevant îl constituie constatările Camerei de Conturi Vaslui privind comuna Deleni, unde, deși la sfârșitul anului 2024 valoarea amenzilor contravenționale restante se ridica la 594.173 lei, nu fusese întocmit niciun dosar pentru înlocuirea acestora cu prestarea unei activități în folosul comunității.

Aceeași situație s-a menținut și în anul 2025, când, la data de 30 septembrie, amenzile restante totalizau 549.194,51 lei, fără să fi fost întocmite dosare de înlocuire a amenzilor cu muncă în folosul comunității.

Pentru nerespectarea obligațiilor legale privind administrarea și urmărirea creanțelor bugetare, Curtea de Conturi a constatat existența unei contravenții și a aplicat o amendă de 3.000 lei.

Tot în comuna Deleni, Curtea de Conturi a constatat că, dintr-un total de 2.734 de ore de muncă în folosul comunității dispuse în anul 2021, au fost efectiv executate numai 773 de ore, reprezentând aproximativ 28,27% din total.

Un alt exemplu este cel al comunei Fântânele, unde Curtea de Conturi a constatat existența a 201 poziții fiscale reprezentând amenzi contravenționale restante, în valoare totală de 72.974 lei, pentru care, în perioada 2013–2023, nu au fost inițiate procedurile judiciare de înlocuire cu prestarea unei activități în folosul comunității și nici celelalte măsuri legale necesare recuperării creanțelor.

Aceste constatări oficiale evidențiază nu doar dificultățile de executare a sancțiunilor, ci și existența unor disfuncționalități administrative care permit acumularea și perpetuarea unor obligații neexecutate. Situația generează un efect negativ dublu.

Pe de o parte, autoritățile locale care își îndeplinesc obligațiile legale sunt nevoite să inițieze proceduri administrative și judiciare succesive, să întocmească documentații, să participe la procese și să monitorizeze executarea unor hotărâri care, în anumite cazuri, continuă să fie ignorate.

Pe de altă parte, unele autorități locale ajung să nu mai inițieze demersurile necesare, fie din cauza dificultăților administrative, fie din cauza resurselor limitate sau a eficienței reduse a mecanismelor existente.

Această situație este cu atât mai problematică cu cât autoritățile administrației publice locale au obligații legale privind administrarea și recuperarea creanțelor bugetare, fiind supuse verificărilor Curții de Conturi și ale organelor competente în domeniul fiscal.

Prin urmare, actualul sistem poate ajunge să penalizeze administrativ tocmai autoritățile care încearcă să aplice legea, în timp ce persoanele care refuză în mod repetat și cu rea-credință executarea hotărârilor judecătorești pot continua să se sustragă obligațiilor stabilite.

O asemenea situaţie creează un sentiment de inechitate în raport cu cetăţenii care respectă legea, îşi achită amenzile sau execută obligaţiile stabilite de instanţele judecătoreşti.

Persoanele care îşi îndeplinesc obligaţiile suportă consecinţele legale ale faptelor săvârşite, în timp ce alte persoane, prin refuz repetat şi deliberat, pot evita pentru perioade îndelungate executarea efectivă a sancţiunilor.

Această diferenţă de tratament în planul aplicării efective a legii este de natură să afecteze percepţia cetăţenilor asupra echităţii şi eficienţei sistemului juridic.

Mai mult, perpetuarea unor asemenea situaţii poate transmite un mesaj profund negativ societăţii, şi anume că hotărârile judecătoreşti definitive pot fi ignorate fără consecinţe juridice suficient de eficiente.

Autoritatea statului şi prestigiul justiţiei sunt afectate atunci când o hotărâre judecătorească definitivă rămâne fără executare, iar mecanismele legale existente nu reuşesc să determine respectarea acesteia.

Statul nu poate pretinde cetăţenilor respectarea legii fără să asigure, în acelaşi timp, aplicarea efectivă a hotărârilor pronunţate de propriile instanţe judecătoreşti.

Se propune astfel incriminarea refuzului repetat şi fără motive obiective justificate, de a executa obligaţia de prestare a unei activităţi în folosul comunităţii sau a unei munci neremunerate în folosul comunităţii, dispusă printr-o hotărâre judecătorească definitivă, atât în materie contravenţională, cât şi în materie penală.

Reglementarea propusă nu urmăreşte sancţionarea persoanelor aflate în imposibilitate materială de a achita o amendă şi nici a celor care, din motive medicale sau din alte cauze obiective, independente de voinţa lor, nu pot presta activitatea stabilită.

Obiectul incriminării îl constituie exclusiv refuzul deliberat, repetat şi nejustificat de a respecta o obligaţie stabilită printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Pentru a preveni aplicarea abuzivă a noilor dispoziţii, răspunderea penală este condiţionată de avertizarea prealabilă în scris a persoanei obligate şi de repetarea refuzului în cel puţin două ocazii distincte, ulterior avertizării.

Totodată, pentru a încuraja executarea efectivă a hotărârilor judecătoreşti şi pentru a sublinia caracterul preponderent preventiv şi coercitiv, iar nu punitiv, al reglementării, se propune înlăturarea răspunderii penale în cazul în care persoana obligată execută integral munca în folosul comunităţii până la pronunţarea unei hotărâri judecătoreşti definitive în cauza penală.

Totodată, se propune modificarea şi completarea Ordonanţei Guvernului nr. 55/2002, în vederea reglementării procedurii de constatare şi documentare a refuzului de executare, precum şi a sesizării organelor de urmărire penală competente.

În ceea ce privește obligațiile stabilite în materie penală, reglementarea trebuie aplicată cu respectarea garanțiilor constituționale privind consimțământul persoanei, precum și a dispozițiilor legale referitoare la executarea pedepselor și măsurilor dispuse de instanță.

Adoptarea prezentei inițiative legislative urmărește creșterea eficienței executării hotărârilor judecătorești, descurajarea refuzului repetat, reducerea procedurilor judiciare succesive lipsite de rezultat și diminuarea sarcinilor administrative suportate de autoritățile publice locale.

Totodată, reglementarea urmărește consolidarea principiului egalității în fața legii, prin asigurarea unor consecințe juridice efective pentru persoanele care refuză în mod deliberat să respecte obligațiile stabilite de instanțele judecătorești.

O hotărâre judecătorească definitivă nu poate rămâne o simplă formalitate, iar respectarea acesteia nu poate fi lăsată exclusiv la aprecierea persoanei obligate.

Autoritatea justiției, credibilitatea instituțiilor statului și respectul față de cetățenii care își îndeplinesc obligațiile legale impun existența unor mecanisme eficiente, proporționale și previzibile de asigurare a executării hotărârilor judecătorești.

Pentru aceste considerente, propunem Parlamentului României adoptarea prezentei inițiative legislative.

INIȚIATORI,

Nr. crt.	Deputați/Senatori	Grupul parlamentar	Semnătură
1.	Szabó Ödön	UDMR	
2.	MIKLÓS ZOLTÁN	UDMR	
3.	KÁNTOR BOGLÁRKA	UDMR	
4.	ZAMORANSZKI BRIGITTA-EVA	UDMR	
5.	LANÁNYI MÁNYÓ-ZSOLT	UDMR	
6.	KOLCSÁR KÁROLY	UDMR	

Tabel cu inițiatorii propunerii legislative pentru completarea Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 55/2002 privind regimul juridic al sancțiunii prestării unei activități în folosul comunității.

7.	HAGY. KÁROLY	UDMR	
8.	SEDES DÉNES	UDMR	
9.	KULCSÁR-TERZA JÓZSEF	UDMR	
10.	ROMAN FLORIN	PNL	
11.	Stănescu Gigel	PNL	
12.	ROSCA MIRCEA	PNL	
13.	Vela Ion Marcel	PNL	
14.	BOUDA ȘTEFAN	MINORITĂȚI	
15.	Bodean Ciucă	PSD	
16.	ENE CORINA	PSD	
17.	ISAC MARIUS	PSD	
18.	DIMITRIU ALEXANDRU	USR	
19.	Badea Mihai Alexandru	USR	
20.	HAJDU GÁBOR	UDMR	
21.	VĂDUVA DUMITRU	USR	
22.	KÖNCZEI GÁBA	UDMR	
23.	GÁL KÁROLY	UDMR	
24.			
25.			
26.			